

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

13. září 2017 *

„Řízení o předběžné otázce – Uplatňování systémů sociálního zabezpečení – Migrující pracovníci – Určení použitelných právních předpisů – Nařízení (EHS) č. 1408/71 – Článek 14 odst. 2 písm. b) bod i) – Osoba obvykle zaměstnaná na území dvou nebo více členských států – Osoba zaměstnaná v jednom členském státě vykonávající zaměstnání na území jiného členského státu během tříměsíční neplacené dovolené“

Ve věci C-569/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska) ze dne 30. října 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 5. listopadu 2015, v řízení

X

proti

Staatssecretaris van Financiën,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen (zpravodaj), předseda senátu, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan a D. Šváby, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 14. prosince 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za nizozemskou vládu M. Bulterman a M. Noort, jako zmocněnkyněmi,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi M. van Beekem a D. Martinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 8. března 2017,

vydává tento

* Jednací jazyk: nizozemština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 13 odst. 2 písm. a) a čl. 14 odst. 2 písm. b) bodu i) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění změněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/01 s. 222), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 592/2008 ze dne 17. června 2008 (Úř. věst. 2008, L 177, s. 1) (dále jen „nařízení č. 1408/71“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi X a Staatssecretaris van Financiën (ministerstvo financí, Nizozemsko) ve věci výměru daně z příjmu a příspěvků na sociální zabezpečení.

Právní rámec

- 3 Článek 1 nařízení č. 1408/71 zní:

„Pro účely tohoto nařízení:

- a) se ‚zaměstnanou osobou‘ a ‚osobou samostatně výdělečně činnou‘ rozumí každá osoba, která
 - i) je pojištěna na základě povinného nebo volitelného pokračujícího pojištění pro případ jedné nebo více pojistných událostí odpovídajícím odvětvím systému sociálního zabezpečení pro zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné nebo zvláštnímu systému pro úředníky;

[...]“

- 4 Článek 13 tohoto nařízení stanoví:

„1. S výhradou článků 14c a 14f podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného státu. Tyto právní předpisy se určují v souladu s touto hlavou.

2. S výhradou článků 14 až 17:

- a) osoba zaměstnaná na území jednoho členského státu podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu nebo i když podnik nebo zaměstnavatel, který ji zaměstnává, má sídlo nebo místo podnikání na území jiného členského státu;

[...]“

- 5 Článek 14 uvedeného nařízení stanoví:

„Pravidlo uvedené v čl. 13 odst. 2 písm. a) se použije s výhradou těchto výjimek a zvláštností:

[...]

- 2) Osoba obvykle zaměstnaná na území dvou nebo více členských států podléhá právním předpisům určeným takto:

[...]

b) osoba jiná než uvedená v písmenu a) podléhá:

- i) právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště, vykonává-li svou činnost částečně na uvedeném území, nebo pracuje-li pro několik podniků nebo zaměstnavatelů, kteří mají sídlo nebo místo podnikání na území různých členských států;

[...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 6 X, která je nizozemskou státní příslušnicí, od 1. března 2006 bydlí a pracuje v Nizozemsku pro zaměstnavatele se sídlem v tomtéž členském státě.
- 7 X a její zaměstnavatel se dohodli, že X bude od prosince 2008 do února 2009 čerpat neplacenou dovolenou. V dopise ze dne 12. listopadu 2008 její zaměstnavatel uvedl pravidla a podmínky uplatňující se na jejich pracovněprávní vztah během této dovolené. V tomto dopise zejména upřesnil, že pracovní smlouva zůstane během této dovolené v platnosti a X se vrátí zpět do zaměstnání dne 1. března 2009.
- 8 Od prosince 2008 do února 2009 pobývala X v Rakousku, kde pracovala jako lyžařská instruktorka pro jiného zaměstnavatele se sídlem v tomto členském státě.
- 9 V pozdějších letech X již žádnou neplacenou dovolenou nečerpala. Z informací, které nizozemská daňová správa obdržela od rakouských orgánů, však vyplývá, že pro hospodářský rok 2010 byla dotyčná osoba dvakrát zapsána v registrech rakouského sociálního zabezpečení jako pracovník. Stejně je tomu pro hospodářské roky 2011 až 2013 včetně, pro které je v těchto registrech zapsána jednou za rok na období přibližně jednoho nebo dvou týdnů.
- 10 Spor mezi X a ministerstvem financí se týká výpočtu daně z příjmu a příspěvků na sociální zabezpečení vyměřených za rok 2009. Týká se konkrétně otázky, zda během ledna a února 2009 byla X pojištěna v rámci nizozemského systému povinného sociálního pojištění, a zda proto byla povinna platit příspěvky.
- 11 Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (odvolací soud v Arnhem-Leeuwarden, Nizozemsko) v řízení o odvolání proti rozsudku Rechtbank Gelderland (soud v Gelderlandu, Nizozemsko) rozhodl, že pracovněprávní vztah mezi X a jejím zaměstnavatelem se sídlem v Nizozemsku po dobu neplacené dovolené nadále trval a že se nizozemské právní předpisy použijí i na leden a únor 2009.
- 12 X podala proti tomuto rozhodnutí kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu.
- 13 V tomto kontextu se Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je třeba hlavu II nařízení č. 1408/71 vykládat tak, že na zaměstnance bydlícího v Nizozemsku, který běžně vykonává činnost v Nizozemsku a vezme si na tři měsíce neplacenou dovolenou, má být nahlíženo tak, jako by během tohoto období byl (také) nadále zaměstnaný v Nizozemsku, pokud i) pracovní poměr během uvedeného období pokračuje a ii) uvedené období pro účely Werkloosheidswet (zákon o nezaměstnanosti) platí za období, ve kterém je vykonávána činnost v zaměstnaneckém poměru?
- 2) a) Které právní předpisy jsou nařízením č. 1408/71 označeny za použitelné, pokud je tento zaměstnanec během neplacené dovolené zaměstnán v jiném členském státě?

- b) Záleží v této souvislosti ještě na tom, že dotčená osoba během následujícího roku dvakrát a během dalších tří let, které následovaly, vždy jednou během období přibližně jeden až dva týdny pracovala v uvedeném jiném členském státě jako zaměstnanec, aniž si v Nizozemsku vzala neplacenou dovolenou?“

K předběžným otázkám

- 14 Podstatou otázek předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda čl. 14 odst. 2 písm. b) bod i) nařízení č. 1408/71 musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která má bydliště a je zaměstnána na území jednoho členského státu a která si na období tří měsíců vezme neplacenou dovolenou a vykonává závislou činnost na území jiného členského státu, musí být považována za osobu obvykle zaměstnanou na území dvou členských států ve smyslu tohoto ustanovení.
- 15 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ustanovení hlavy II nařízení č. 1408/71, mezi něž patří čl. 14 odst. 2, představují podle ustálené judikatury Soudního dvora úplný a jednotný systém kolizních norem, jejichž cílem je zajistit, aby pracovníci pohybující se v rámci Evropské unie podléhali systému sociálního zabezpečení pouze jednoho členského státu, aby se zamezilo souběhu použitelných vnitrostátních právních předpisů a složitostem, které by z toho mohly vyplývat (rozsudek ze dne 4. října 2012, *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, bod 29 a citovaná judikatura).
- 16 Za tímto účelem čl. 13 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 zakotvuje zásadu, že osoba zaměstnaná na území jednoho členského státu podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2012, *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, bod 30).
- 17 Tato zásada však platí „[s] výhradou článků 14 až 17“ nařízení č. 1408/71. V některých zvláštních případech by totiž prosté použití obecného pravidla stanoveného v čl. 13 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení nemohlo zamezit administrativním komplikacím – jak na straně zaměstnance, tak na straně zaměstnavatele i orgánů sociálního zabezpečení – jež by mohly ztěžovat volný pohyb osob spadajících do působnosti uvedeného nařízení, ale mohlo by naopak takové komplikace vyvolat (rozsudek ze dne 4. října 2012, *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, bod 31).
- 18 Článek 14 odst. 2 písm. b) bod i) nařízení č. 1408/71 stanoví, že osoba obvykle zaměstnaná na území dvou nebo více členských států podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště, vykonává-li nějakou část své činnosti na jeho území.
- 19 Z tohoto ustanovení, které je výjimkou z obecného pravidla vazby na členský stát zaměstnání, vyplývá, že jeho použití podléhá podmínce, že je dotyčná osoba obvykle zaměstnána na území dvou nebo více členských států.
- 20 Na takovou situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, se tedy čl. 14 odst. 2 písm. b) bod i) nařízení č. 1408/71 může vztahovat jen tehdy, pokud dotyčnou osobu, které zaměstnavatel poskytl několikaměsíční neplacenou dovolenou při zachování pracovního poměru, lze během tohoto období dovolené považovat za osobu zaměstnanou ve smyslu tohoto ustanovení v členském státě, na jehož území je tato dovolená čerpána.
- 21 V této souvislosti je třeba poukázat na to, že pokud jde o přerušování pracovního poměru po dobu rodičovské dovolené, Soudní dvůr rozhodl, že osoba je „zaměstnanou osobou nebo osobou samostatně výdělečně činnou“ ve smyslu nařízení č. 1408/71, pokud je pojištěna, a to i pro případ jedné pojistné události, na základě povinného nebo volitelného pojištění v rámci obecného nebo zvláštního systému

sociálního zabezpečení uvedeného v čl. 1 písm. a) tohoto nařízení, a to nezávisle na existenci pracovního poměru (rozsudek ze dne 7. června 2005, Dodl a Oberhollenzer, C-543/03, EU:C:2005:364, bod 34).

- 22 Kromě toho z judikatury Soudního dvora vyplývá, že i když ustanovení hlavy II nařízení č. 1408/71 na rozdíl od ustanovení obsažených v hlavě I odkazují na osoby, které vykonávají závislou nebo samostatně výdělečnou činnost, a nikoli na zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, logický a konsistentní výklad osobní působnosti tohoto nařízení a systému kolizních norem, jež zavádí, vyžaduje vykládat dotčené pojmy hlavy II uvedeného nařízení ve světle definic jeho čl. 1 písm. a) (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 30. ledna 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, bod 22, jakož i ze dne 30. ledna 1997, Hervein a Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, bod 20).
- 23 Proto stejně jako kvalifikace pracovníka jako zaměstnance nebo samostatně výdělečně činné osoby ve smyslu nařízení č. 1408/71 vyplývá z vnitrostátního systému sociálního zabezpečení, v jehož rámci je tento pracovník pojištěn, je třeba chápat „závislou činnost“ a „samostatně výdělečnou činnost“ ve smyslu hlavy II nařízení č. 1408/71 jako činnosti, které jsou za takovéto činnosti považovány podle použitelných právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení v členském státě, na jehož území jsou tyto činnosti vykonávány (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 30. ledna 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, bod 23, jakož i ze dne 30. ledna 1997, Hervein a Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, bod 21).
- 24 Stejně tak, jestliže si osoba během neplacené dovolené, kterou jí poskytl její zaměstnavatel, zachová postavení zaměstnance, lze ji považovat za osobu vykonávající zaměstnání ve smyslu hlavy II nařízení č. 1408/71 navzdory pozastavení výkonu hlavních povinností vyplývajících z tohoto pracovního poměru po toto určité období.
- 25 V takové situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, v níž podle předkládajícího soudu vnitrostátní použitelné právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení stanoví, že osoba, která čerpá několikaměsíční neplacenou dovolenou, je nadále zaměstnána během tohoto období dovolené, tato osoba musí být po uvedené období považována za osobu zaměstnanou ve smyslu hlavy II nařízení č. 1408/71 v členském státě, na jehož území je tato dovolená čerpána.
- 26 V tomto případě, jestliže dotčená osoba vykonává závislou činnost na území jiného členského státu během tohoto období, se na její situaci může vztahovat čl. 14 odst. 2 písm. b) bod i) nařízení č. 1408/71, pokud činnosti vykonávané na území posledně uvedeného členského státu mají obvyklou a podstatnou povahu (v tomto smyslu viz rozsudek z dnešního dne X, C-570/15, bod 19).
- 27 Za účelem posouzení obvyklé a podstatné povahy činností vykonávaných na území posledně uvedeného členského státu během tohoto období je třeba zohlednit zejména délku dob pracovní činnosti a povahu zaměstnání, jak je vymezují smluvní dokumenty, jakož i případně reálný charakter vykonávaných činností (v tomto smyslu viz rozsudek z dnešního dne X, C-570/15, bod 21).
- 28 Za těchto podmínek bude příslušet předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda závislá činnost, kterou dotčená osoba vykonávala v Rakousku během tříměsíčního období dotčeného v původním řízení, má obvyklou a podstatnou povahu, přičemž okolnost, zda tato osoba vykonávala či nevykonávala takovou činnost po tomto období, je v této souvislosti irelevantní.
- 29 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět, že čl. 14 odst. 2 písm. b) bod i) nařízení č. 1408/71 musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která má bydliště a je zaměstnána na území jednoho členského státu a která si na období tří měsíců vezme neplacenou dovolenou a vykonává závislou činnost na území jiného členského státu, musí být považována za osobu obvykle zaměstnanou na území dvou členských států ve smyslu tohoto ustanovení, pokud je po toto období

dovolené považována za osobu vykonávající závislou činnost podle právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení prvního členského státu, a pokud činnost vykonávaná na území druhého členského státu má obvyklou a podstatnou povahu, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K nákladům řízení

- 30 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 14 odst. 2 písm. b) bod i) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění změněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 592/2008 ze dne 17. června 2008 musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která má bydliště a je zaměstnána na území jednoho členského státu a která si na období tří měsíců vezme neplacenou dovolenou a vykonává závislou činnost na území jiného členského státu, musí být považována za osobu obvykle zaměstnanou na území dvou členských států ve smyslu tohoto ustanovení, pokud je po toto období dovolené považována za osobu vykonávající závislou činnost podle právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení prvního členského státu, a pokud činnost vykonávaná na území druhého členského státu má obvyklou a podstatnou povahu, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

Podpisy.